

Čís. 16789.

K výkladu ustanovení pojistných podmínek pro odpovědnostní pojištění škod z provozu motorových vozidel, že z pojištění jsou vyloučeny nároky ze škod způsobených pojistníkem v »opilosti«.

Užívají-li pojistné podmínky jen všeobecně výrazu »opilost«, aniž stanoví nějaké stupně opilosti, jest ustanovení to nejasné (§ 915, druhá věta, obč. zák.). Předpisu § 38, odst. 1, zák. č. 81/1925 Sb. z. a n. nelze tu užítí.

(Rozh. ze dne 9. března 1938, Rv I 801/37.)

Žalobce, jenž byl rozsudkem krajského soudu v O. ze dne 6. června 1935, č. j. Tk VII 208/35-25, pravoplatně odsouzen pro přečin podle §§ 335, 337 tr. z., spáchaný tím, že dne 27. října 1934 jel v podnapilém stavu jako řidič automobilu velkou rychlostí za mlhy a že takto zavinil úraz Eduarda P. a Hermíny P., kteří poté na něho podali žalobu o náhradu škody u krajského soudu v O., byl u žalované pojišťovny pojištěn proti následkům odpovědnosti z provozu motorových vozidel. Poněvadž žalovaná pojišťovna odmítla nárok žalobcem požadovaný na poskytnutí smlouveného ručení podle pojistné smlouvy ze dne 17. srpna 1934 namítajíc, že podle čl. IV. pojistných podmínek jsou z pojištění vyloučeny škody způsobené pojistníkem v opilosti částečně a že žalobce v době nehody byl v podnapilém stavu, domáhá se žalobce na žalované pojišťovně zjištění, že žalovaná pojišťovna jest povinna poskytnouti žalobci náhradu podle uvedené pojistné smlouvy a že vyloučení platnosti smlouvy podle čl. 4 dodatečných pojistných podmínek není po právu. Nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: V souzené věci jde především o výklad čl. 4, písm. e), dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám pro odpovědnostní pojištění z provozu motorových vozidel. Podle řečeného článku jsou z pojištění vyloučeny nároky ze škod způsobených pojistníkem v opilosti. Ježto každá ze stran rozepře dává uvedenému ustanovení jiný smysl, musí soud sám vysvětliti význam pojmu opilosti podle jazykových zásad a běžného významu slov. Jest jisto, že z jazykového hlediska jest opilost pojmem jiným než napilost. Oba tyto stavy se jeví též zcela jinak na venek pro posuzovatele podle stupně alkoholizace. Ježto rozlišování mezi opilostí a napilostí jest nejen v trestním zákoně přesně provedeno, ale jest i běžné a každému srozumitelné, jest v tom, že podle pojistných podmínek měly býti nároky pojistníkovy vyloučeny jen, způsobil-li škodu v opilosti, spatřovati takový stav, který byl zřejmě jedinou příčinou způsobené škody. Podle pojistných podmínek měl býti tudíž vyloučen nižší stupeň alkoholizace — napilosti — zejména, když v souzeném případě nebyla jedinou příčinou srážky, nýbrž ve spojení s rychlou jízdou v mlze a po nesprávné straně. Rychlá jízda v mlze a po nesprávné straně není pak vždy známkou opilosti,

resp. jejím důsledkem, neboť tohoto opominutí se dopouštějí i řidiči střízliví. Účinek alkoholu požitého v menším množství jest znám a označuje se napilostí, t. j. stavem, který tělesné a duševní stavy schopnosti oslabuje v míře menší. Jestliže však měl býti v čl. 4 pojistných podmínek zachycen i tento menší stupeň alkoholizace, jde o případ podle § 915, druhá věta, obč. zák., tedy o nejasné vyjádření úmyslu, který jde na vrub žalované pojišťovny, ježto ona sama stanovila pojistné podmínky. Soud jest vázán zjištěním trestního rozsudku, že žalobce spáchal trestný čin v podnapilém stavu při jízdě velkou rychlostí po nesprávné straně (§ 268 c. ř. s.). Již z tohoto trestního výroku je zřejmé, že úraz byl způsoben několika příčinami, nikoliv jen napilostí žalobcovou. Že by pak rychlá jízda a po nesprávné straně byla jen důsledkem napilosti řidiče automobilu, ze svědeckých výpovědí neplyne.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

S právního hlediska (§ 503 č. 4 c. ř. s.) jest uvést, že právní zájem žalobcův na brzkém zjištění (§ 228 c. ř. s.) žádaného práva jest osvědčen již tím, že žalovaná odmítla dopisem ze dne 11. ledna 1935 závazek k plnění a že dala žalobci šestiměsíční lhůtu k podání žaloby s poučením o právních účincích uvedených v čl. 19 všeobecných pojistných podmínek. Pravost originálu řečeného dopisu žalovaná uznala a je tu tedy plný důkaz podle § 294 c. ř. s., že prohlášení v dopisu obsažené pochází od ní.

Ve věci samé jde pouze o výklad slova »opilost« v čl. 4, písm. e), dodatečných ustanovení k všeobecným pojistným podmínkám, zda totiž jest je vyložiti tak, jak se ho užívá v obecné mluvě, kde se tím míní i některé stupně podnapilosti, anebo zda jest je vyložiti ve smyslu trestního zákona, jenž opilostí rozumí n e p ř í č e t n o s t osoby, vyvolanou požitím alkoholu. Že jest obtížné rozhodnouti, co slovem »opilost« jest tu vlastně míněno, o tom svědčí již obšírné dovolatelčino doličování, že výrazem tím jest rozuměti i různé stupně podnapilosti. Než ani po bedlivém prozkoumání důvodů, které uvedla žalovaná pro svůj výklad slova »opilost«, nelze dojíti k závěru, že výraz ten jest tak jasný, že nezavdává příčiny k pochybnostem při jeho výkladu. Ustanovení § 38, odst. 1, zákona o jízdě motorovými vozidly č. 81/1935 Sb. z. a n., jež ostatně nebylo ani účinné v době, kdy pojistná příhoda nastala, vůbec neobsahuje výklad pojmu opilosti, užitého v pojistných podmínkách, nýbrž zakazuje jen řízení motorového vozidla osobám, jichž rozpoznávací nebo ovládací schopnost jest podstatně snížena, zejména působením lihových nápojů. Uvádí-li žalovaná pojišťovna, že i poměrně nepatrná míra požitého alkoholu působí na rozpoznávací a ovládací schopnost řidičovu, a dokládá-li to odbornými články, mohlo by to přispěti jen k výkladu onoho zákonného ustanovení, ale není tím nijak doličeno,

že také pojistníku musilo býti zřejmé, že pojmem »opilosti«, použitým v dodatečných ustanoveních k všeobecným pojistným podmínkám, jest míněn i takový účinek požitého alkoholu, jaký jest předpokládán v § 38 pozdějšího zákona č. 81/1935 Sb. z. a n. Tím méně lze vytýkati žalobci, že musil si vyložit slovo »opilost« v naznačeném smyslu proto, že prý ustanovení dotčeného § 38 bylo pojato již před lety do nového návrhu zákona o jízdě motorovými vozidly, a poněvadž prý právě v tehdejší době pojišťovny za přímého souhlasu ministerstva vnitra pojaly do svých pojistných podmínek ustanovení o výluce nároků ze škod způsobených pojistníkem v opilosti, takže řečené ustanovení zákona a uvedené ustanovení všeobecných pojišťovacích podmínek jsou prý ve věcné souvislosti a jsou výrazem stejné snahy ministerstva vnitra zabrániti tomu, aby motorová vozidla byla řízena osobami, jejichž řídičská schopnost jest podstatně omezena. Ostatně ustanovení to bylo vydáno pro bezpečnost osob a majetku, kdežto pojistná smoluva sleduje jiný účel, totiž zprostiti pojistníka závazku ze škod, které byly způsobeny provozem jeho motorového vozidla. Na jedné straně jde o všeobecný zákonný předpis, na druhé straně však o smluvní ustanovení ujednané jen mezi smluvci. Ustanovení zákona jest vykládati podle §§ 6 až 8 obč. zák., kdežto ustanovení smluvní jest vykládati podle §§ 914 až 916 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. Právě proto, že ustanovení čl. 4, písm. e), dodatečných ustanovení k pojistným podmínkám nemluví o nějakých stupních opilosti, nýbrž užívá všeobecně slova »v opilosti«, jest ustanovení to nejasné. Za takového stavu věci důvodně použil odvolací soud vykladacího pravidla § 915 obč. zák.

Čís. 16790.

Povinný nemůže návrhem na vyloučení svršků podle § 251 č. 6 ex. ř. dosíci vrácení věcí odňatých mu exekucí podle § 346 ex. ř. za účelem nabytí smluveného zástavního práva (věřitelem vymáhajícím), přísluší mu však takový návrh na vyloučení z exekuce, vede-li týž věřitel na dotčené předměty exekuci k vymožení peněžité pohledávky prodejem věcí odebraných povinnému exekucí podle § 346 ex. ř.

(Rozh. ze dne 10. března 1938, R I 100/38.)

Rozsudkem okresního soudu v Č. ze dne 26. dubna 1936, č. j. C II 618/35-9, byl povinný pravoplatně odsouzen, aby vydal a odevzdal vymáhající věřitelce do zástavy mimo jiné šicí stroj, zrcadlo, velký krejčovský stůl na přistřihování látek, kamna na žehličky a panny na zkoušení a uvedené předměty byly podle onoho rozsudku povinnému exekucí podle § 346 ex. ř. odebrány a některé z nich (šicí stroj a dvě panny na zkoušení) byly odevzdány zástupci vymáhající věřitelky, ostatní pak (dva stoly na přistřihování látek, dva výkladní pulty, kamna